خراسان روزنامه صبح ایران
یک‌شنبه ۲ اردیبهشت ۱۳۹۷ .۵ شعبان ۱۴۳۹ .شماره ۱۹۸۰۱

رفتار متناقض ترامپ درباره قیمت نفت

ترامپ جمعه گذشته و در آستانه نشست نفتی اوپک در جده، در حالی به اوپک حمله کرد و از بالا بودن مصنوعی قیمت نفت انتقاد کرد که تحلیل گران خود او را یکی از علل اصلی رشد قیمت نفت می دانند. رفتارهای تنش زا در منطقه غرب آسیا و ایجاد مقابله با تولیدکنندگان بزرگ نفت مثل روسیه و ایران از این جمله است. ضمنا رابطه نزدیک جمهوری خواهان با کارتل های نفتی آمریکا که از رشد قیمت نفت سود خواهند برد بر کسی پوشیده نیست.

مروری بر علل رکوردشکنی های اخیر قیمت نفت

فرمان نفت در دست بازار یا یانکی ها؟

جواد غیاثی
Economic@khorasannews.com

قیمت طلای سیاه، در حالی دوباره روند صعودی گرفته است که برخی علل رشد را در دو سوی بازار یعنی احتمال تداوم کاهش عرضه و افزایش تقاضا می جویند اما تحلیل های عمیق تر به دست های پشت پرده سعودی-آمریکایی در این باره اصرار می ورزند. آمریکایی ها که بزرگ ترین دستکاری ها در بازار نفت (از جمله ایجاد اولین شوک بزرگ نفتی در دهه ۱۹۷۰) را در پرونده خود دارند، اکنون نیز به دلایلی، با استفاده از ابزارهای خود از جمله سعودی ها، به دنبال بالا بردن قیمت نفت هستند. البته خود عربستان هم، این روزها انگیزه هایی برای افزایش قیمت نفت دارد و منابع آگاه از برنامه آن ها برای بالا و بالاتر بردن قیمت نفت در آستانه عرضه اولیه شرکت نفتی خود خبر دادند. این در حالی است که این سیاست در تضاد کامل با سیاست سال ۲۰۱۴ و ۲۰۱۵ آن ها در حمایت کامل از کاهش قیمت ها و حفظ سهم بازار است. در هر حال نفت این روزها رکورد ۳/۵ ساله را شکسته و قیمت ۷۴ دلار را هم طی روزهای اخیر تجربه کرده است. ترامپ در یک موضع گیری - که معلوم نیست واقعی است یا صرفا صحنه آرایی - به اوپک حمله کرده و می گوید این قیمت ها واقعی نیست و طلای سیاه باید ارزان شود. اما عوامل دیگر از جمله میزان ذخایر آمریکا، ناآرامی ها در مناطق تولیدکننده از جمله خاور میانه و ونزوئلا، تمدید سیاست کاهش عرضه نفت توسط اوپک و روسیه همه از افزایش قیمت ها حمایت می کند. این کلاف سردرگم بازار نفت و آلودگی های سیاسی آن، موضوع پرونده امروز است.

■ **بازگشت نفت به قله ۳/۵ ساله بعد از چند سال سخت**

نمودار یک، تحولات قیمت نفت برنت (بر اساس قیمت آینده یا فیوچرز) را نشان می دهد. بر این اساس تا پایان هفته اخیر میلادی، قیمت نفت به بالاترین سطوح از آذر ۱۳۹۳ به بعد رسیده است. جایی که طلای سیاه با شیب بسیار تند شروع به سقوط کرد و تا حدود ۳۰ دلار هم پایین رفت. طی آن سال ها، اعضای اوپک هرگز نتوانستند به توافقی برای تثبیت یا کاهش عرضه دست یابند. مشکل اصلی هم عربستان بود که تاکید می کرد باید برای بیرون راندن نفت شیل آمریکا از بازار و حفظ سهم اوپک، قیمت را پایین نگه دارد. جلسات اوپک یکی پس از دیگری بدون نتیجه پایان می یافت تا رسانه های غربی، تیترهایی با حال و هوای مرگ اوپک بزنند!

■ **توافقی که نفت و اوپک را با هم احیا کرد**

یک سال بعد یعنی در دی ماه ۹۴ قیمت نفت تا ۲۸ دلار هم سقوط کرد اما تصمیمی برای کاهش عرضه گرفته نشد. تا این که به مرور روسیه هم وارد میدان شد و از همکاری با اوپک سخن گفت. سعودی ها هم به مرور مواضع قبلی خود را تعدیل کردند و برای رشد قیمت چراغ سبز نشان دادند. سرانجام در نوامبر ۲۰۱۶ مصادف با آبان ۹۵ نه تنها اوپک احیا شد و تصمیم به کاهش ۱/۲ میلیون بشکه ای تولید گرفت بلکه بیش از ۱۰ کشور تولیدکننده نفت غیر اوپک نیز با اوپک همراه شدند. این توافق دوبار دیگر تمدید شد و تا پایان سال میلادی (دی ۹۷) هم معتبر است. همراهی کشورهای غیر اوپک با اوپک باعث شد تا نه تنها تیترهای مرگ اوپک به طنز خوانده شوند بلکه قدرت این کارتل اقتصادی بیش از قبل شود. در هر حال این همراهی، قیمت نفت را تا حدود ۶۰ دلار بالا برد، اما از زمستان گذشته (اوایل سال ۲۰۱۸) نفت هوای روزهایی را کرد که رکورد می شکست و ۷۰، ۸۰ دلار و بیشتر معامله می شد. این روند تاکنون نیز ادامه یافته است. اما چرا؟ دلایل این رشد چیست؟ در ادامه مهم ترین دلایل تغییر روند بازار نفت ارائه خواهد شد.

■ **کاهش ذخایر انبارهای نفت آمریکا**

جرقه ای که طی آخرین روزهای کاری هفته قبل، نفت را تا ۷۴ دلار بالا برد، اعلام کاهش ذخایر نفت آمریکا بود. ذخایر نفتی یا ذخایر نفتی استراتژیک (Strategic Petrolume reserve) به انبار کردن نفت گفته می شود که کشورها برای جلوگیری از آسیب اقتصاد به خاطر کاهش عرضه، جنگ یا حوادث طبیعی انجام می دهند. این کار بعد از بحران نفتی دهه ۷۰ رواج یافت و هم اکنون آمریکا با حدود ۷۰۰ میلیون بشکه، بزرگ ترین دارنده ذخایر نفتی انبار شده در جهان است و از آن جا که این کشور بزرگ ترین مصرف کننده نفت هم هست، تحولات این کشور، تاثیر بسیاری بر بازار جهانی نفت می گذارد. آن چه هفته قبل رخ داد اعلام کاهش حدود یک میلیون بشکه ای ذخایر نفت آمریکا بود که معامله گران را به افزایش مصرف حساس کرد. آمریکایی ها با شروع فصل گرما، بنزین بیشتری مصرف می کنند و از سوی دیگر واردات نفت این کشور هم حدود ۱/۳ میلیون بشکه کاهش یافته است. البته این همه ماجرا نیست. روند رشد نفت پیش از این آغاز شده بود.

■ **پایبندی به کاهش عرضه**

قبلا درباره توافق اوپک برای کاهش ۱/۲ میلیون بشکه ای عرضه نفت و همراهی ۶۰۰ هزار بشکه ای غیر اوپک با این تصمیم از ابتدای سال ۲۰۱۷ سخن گفتیم. در ابتدا اجرایی شدن توافق چندان محتمل به نظر نمی رسید. حداقل غربی ها اصرار داشتند که کشورهای مختلف از این توافق عدول خواهند کرد، اما هر چه پیش رفت پایبندی اعضا بیشتر از انتظار تحقق یافت. گزارش ها از پایبندی حدود ۹۰ درصد حکایت داشت. نه تنها پایبندی مناسب بود بلکه گمانه ها حکایت از آن داشت که کشورهای بیشتری به این توافق افزوده شوند و توافق بعد از ۲۰۱۸ برای ۲۰۱۹ هم تمدید شود. این در حالی بود که انتظار بازار فسخ توافق با ۷۰ دلاری شدن نفت بود. تثبیت عرضه نفت در حالی که مصرف به طور معمول در حال رشد است، معامله گران را قانع می کرد که هر روز سفارش خرید خود را با قیمت های مناسب تری ثبت کنند. با این حال، نباید از نقش ماجراجویی های ترامپ در سوریه هم غافل شد. معامله گران نه از جنگ تمام عیار بلکه حتی از پرتاب یک موشک در خاور میانه هم می ترسند.

■ **کمک «حمله پلاستیکی» به نفت**

حمله آمریکا، انگلیس و فرانسه به روسیه که به دلیل بی تاثیری سیاسی و نظامی به حمله پلاستیکی معروف شد، در بازار نفت چندان هم پلاستیکی نبود! وقوع تنش جدید در معدن نفت جهان یعنی خاور میانه، می تواند تا مدت ها موجب کاهش عرضه نفت شود. در این باره، جفری هالرای، تحلیل گر بازار نفت گفت: «حملات موشکی آمریکا، قیمت نفت را یک باره بیش از دو درصد بالا برد.» رویترز در این باره نوشت که این حمله احتمالا تاثیرات بزرگی بر بازارهای نفتی داشت. سوریه تولیدات محدود نفتی دارد اما این کشور در غرب آسیا واقع شده است و همپیمانانش از تولیدکنندگان نفت هستند که این امر سبب بروز نگرانی درباره انتشار درگیری می شود که می تواند در عرضه نفت اختلال ایجاد کند. هالری البته تصریح می کند که «پاسخ ایران و روسیه، دو کشور بزرگ تولیدکننده نفت چه خواهد بود؟... ما مجبوریم تا برای پاسخ به این پرسش صبر کنیم.» البته نگرانی ها از کاهش تولید به غرب آسیا محدود نمی شود. درباره زیرساخت های نفتی و نزوئلا و امکان ایجاد محدودیت در تولید این کشور هم حرف و حدیث هایی هست که بر ترس ها افزوده است. با همه این ها برخی عوامل پشت پرده و غیر بازاری، از جمله انگیزه های عربستان و آمریکا برای گران کردن نفت را از عوامل فوق، مهم تر می دانند.

■ **سعودی در پی نفت ۱۰۰ دلاری**

گمانه ها بسیار است و انگیزه ها روشن؛ سعودی ها برای رونق بخشیدن به عرضه سهام آرامکو، غول نفتی خود، نیاز به نفت گران دارند. اما عدد و رقمی در میان نیست. آیا برای عربستان رسیدن به نفت ۷۰ یا ۸۰ دلاری کافی است؟ جواب بیشتر از این هاست. رویترز به نقل از چند منبع آگاه اعلام می کند که عربستان برای نفت ۱۰۰ دلاری برنامه ریزی کرده است. موضوعی که با توجه به مواضع چند سال قبل عربستان در حمایت از کاهش قیمت و بیرون راندن نفت شیل، بسیار عجیب است اما اکنون، گویا، همه چیز تغییر کرده است. موضوع فقط به آرامکو هم ختم نمی شود. گویا دستوراتی از بالا رسیده است! آیا آمریکا دوباره عربستان را به بازی گرفته است تا این بار نفت شیلش را نجات دهد؟

■ **موضع زنگنه، توئیت ترامپ و پازل پیچیده نفت**

تحلیل ها حکایت از تلاش عربستان برای گران کردن نفت دارد. برخی تحلیل ها هم می گویند که سعودی بدون اجازه عربستان کاری نمی کند. آمریکا برای حیات بخشیدن به نفت شیل به نفت گران تر نیاز دارد. زنگنه، وزیر نفت کشورمان بارها اعلام کرده است که نفت ۶۰ تا ۷۰ دلاری مناسب است و قیمت های بالاتر باعث رشد نفت شیل، بی ثباتی و کاهش مجدد قیمت می شود. این موضع زنگنه نشان می دهد که نمی خواهد در بازی عربستان و آمریکا شرکت کند. اما ترامپ روز جمعه دوباره یک توئیت جنجالی زد و موضوع را کمی پیچیده کرد. ترامپ به اوپک حمله کرد و قیمت های فعلی را غیرواقعی خواند. اما آیا این موضع گیری واقعی است یا تنها یک پوشش برای مخفی کردن دست های پشت پرده است. بازخوانی بازی های پیچیده یانکی ها در بازار نفت، که عمدتا هم با ابزار سعودی انجام شده است، می تواند موضوع را کمی شفاف تر کند و تصویری واقعی تر از آینده بازار و قیمت نفت ارائه کند.

■ **آمریکایی ها، طراحان بزرگ ترین شوک نفتی تاریخ**

شوک نفتی سال ۱۹۷۳ در تاریخ مشهور است و به عنوان اولین و بزرگ ترین شوک نفتی مورد بحث و تحلیل های بسیاری قرار گرفته است. از منظر علل وقوع این شوک، اختلاف نظر بسیار است اما عموما این نظر تبلیغ می شود که تحریم نفتی اسرائیل توسط اعراب عامل این موضوع بوده است. موضوعی که با شواهدی متقن پشتیبانی نمی شود. اما از منظر تاثیرات این شوک، حرف بسیار است. کشورهای صنعتی دچار رکود تورمی شدید شدند و ادبیات علم اقتصاد کلان بعد از چند دهه دچار چرخش جدی از تئوری های کینزی و تلفیقی به کلاسیکی شد. بعد از این اتفاق، بازارهای کاغذی انرژی به مرور شکل گرفت. موضوعات ذخیره سازی نفت و همچنین متنوع سازی سبد انرژی با جدیت پیگیری شد و به طور کلی پارادایم انرژی در دنیا تغییر کرد. خلاصه آن که شوک نفتی ۱۹۷۳ یک اتفاق اقتصادی مهم و در نوع خود یکتا در تاریخ اقتصاد کلان و اقتصاد انرژی است که طبق روایت رایج از این اتفاق، اختلاف اعراب و اسرائیل علت آن بود و کشورهای صنعتی از جمله آمریکا هم از این رویداد به شدت متضرر شدند. البته درآمدهای نفتی کشورهای تولیدکننده را هم به سرعت رشد داد. از جمله وفور درآمدهای نفتی در دهه ۱۳۵۰ در ایران را مثال می زنند. اما واقعیت چیز دیگری است. در کمال تعجب شواهد می گوید که آمریکایی ها طراح این اتفاق بودند و در مجموع از آن نفع بردند، البته درآمدهای نفتی کشورهای تولیدکننده هم در نهایت، طبق طراحی آمریکا، به جیب این کشور رفت نه مردمان کشورهای صاحب نفت!

■ **طراحی افزایش قیمت با ژست بی طرفی؟**

طبق بررسی های دکتر حسنتاش، آمریکایی ها از چند لحاظ از این افزایش قیمت نفع بردند. اول به صرفه شدن تولید نفت در کشور خودشان، دوم توان مدیریت افسار گسیخته مصرف، سوم کمک به کشورهای تحت سیطره شان در برابر نفوذ کمونیسم، چهارم، افزایش اعتبار دلار که در آن روزها رو به بی اعتباری بود و پنجم، سرازیر کردن درآمدهای نفتی کشورهای تولیدکننده به اقتصاد آمریکا با لطایف الحیل. توضیحات دکتر حسنتاش در این باره و مستندات مربوط را می توانید در ستون دیدگاه به تفصیل بخوانید. آن چه در این جا مهم است این که گویا تاریخ در حال تکرار است. آمریکایی ها ژست بالا بودن قیمت و ناراضی بودن از آن گرفته اند اما مانند دهه ۷۰ مهره های خود از جمله عربستان را طوری به بازی گرفته اند تا قیمت نفت رشد کند و از این محل اقتصاد این کشور، به ویژه تولید نفت شیل، دوباره به صرفه شود. ضمن این که افزایش قیمت و افزایش تولید نفت، دست این کشور را برای اعمال تحریم یا ادامه مخاصمه با کشورهای تولیدکننده از جمله روسیه و ایران باز می گذارد. باید منتظر بود و دید که طراحان بازار نفت، چه خوابی برای آینده دیده اند؟

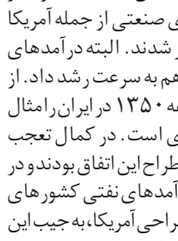

دیدگاه

روایت مستند دکتر حسنتاش از اسناد جدید از بزرگ ترین و موثرترین شوک نفتی تاریخ در دهه ۱۹۷۰

شوک نفتی اول، طراحی آمریکایی ها بود

شوک نفتی اول در سال ۱۹۷۳ را همگان به دلیل جنگ اعراب و اسرائیل می دانند. شوکی که نه تنها روند بازار انرژی را دچار دگرگونی کرد بلکه ادبیات اقتصاد کلان را هم دچار یک نقطه عطف کرد. اگر چه به ظاهر کشورهای صنعتی و از جمله آمریکا از این شوک متضرر شدند اما دکتر حسنتاش با استناد به شواهد تاریخی متقن اثبات می کند که آن ها از این اتفاق نفع بردند و در طراحی این شوک فعال بوده اند. خلاصه این گفت و گو که چندی پیش با پایگاه جماران انجام شده است در ادامه می آید.

■ **جان گرفتن تولید نفت در آمریکا با افزایش قیمت نفت**

برخلاف آن چه که ساده اندیشانه درباره دلایل وقوع شوک اول نفتی بیان شده است، شواهد زیادی وجود دارد که شوک اول نفتی را آمریکایی ها طراحی کردند. یکی به دلیل این که در ایالات متحده آمریکا که از دیرباز تولیدکننده نفت بوده، ذخایر نفتی به گونه ای است که هزینه تولید آن بسیار بیشتر از منطقه خلیج فارس است. منابع نفتی خلیج فارس طوری است که کم هزینه است. اصولا سیاست های انرژی آمریکا و کشورهای صنعتی، قیمت های خیلی پایین نفت را پشتیبانی نمی کند. امروز هم در آمریکا بحث شرکت های شیل اویل و شیل گس مطرح است که استخراج آن ها هزینه های بالایی دارد و آمریکا سیاستش این است که در بحث انرژی خود کفا شود. الان اوپکی ها به دنبال این هستند که قیمت نفت از ۶۰ دلار بالاتر نرود، زیرا در قیمت های بالاتر از ۶۰ دلار آمریکایی ها تولید نفت از شیل ها را بالا می برند و بازار را از اوپکی ها می گیرند.

■ **مدیریت مصرف انرژی در آمریکا با رشد قیمت نفت**

نکته دیگر چالش های انرژی در آمریکاست. مصرف بی رویه و زیاد در این کشور، منجر به افزایش میزان واردات شد. قیمت زیاد نفت موجب می شد آن ها بتوانند مصرف بی رویه انرژی را هم کنترل کنند. اگر دولت آمریکا می خواست با افزایش تعرفه، مصرف را کاهش دهد، با توجه به افکار عمومی آمریکایی که به مصرف بی بندوبارانه و چرخیدن با خودروهای پرمصرف ۱۲ سیلندر عادت کرده بودند، دولت می خواست این مسئله را کنترل کند، اگر خودش قیمت را بالا می برد، افکار عمومی را علیه دولت می کرد. بنابراین تمام این مسئله را به گردن اوپک انداخت.

■ **حربه نفتی آمریکا برای مقابله با بی اعتباری دلار**

اما همه مسئله این نیست. مشکل دیگر درگیری آمریکا در دو جنگ ویتنام و کره بود که دلار آمریکا با کاهش شدید ارزش روبه رو شده بود. در سال ۱۹۷۰، گزارش های مختلفی به نیکسون داده می شود، که وی می گوید: ما باید مسئله نفت و انرژی را با مسئله اقتصاد و دلار در یک کانتکس بزرگ تر، با توجه به موقعیت جهانی آمریکا که یک اقتصاد بزرگ جهانی است، نگاه کنیم. وی کمیته ای را تشکیل می دهد که وظیفه آن نگریستن به این کانتکس از زوایای مختلف و ارائه راه حلی جامع برای آن بود.

■ **کمیته لینکلن: افزایش قیمت شاه کلید مشکلات آمریکا**

در آن کمیته که به لینکلن معروف شد و اسنادش قابل دسترسی است، افزایش قیمت جهانی نفت، راه حل بسیاری از مشکلات آمریکا اعلام شد. گزارشی که کمیته لینکلن می دهد با این دید است که می گوید وقتی قیمت جهانی نفت بالا می رود، کشورهای صنعتی که اقتصادشان رقیب کشور آمریکاست، ناچارند برای خرید نفت دلار بیشتری پرداخت کنند.

■ **پول نفت را از جیب فروشندگان در می آوریم**

در شرایطی که دلار در حال تضعیف شدن و اقتصاد آمریکا رو به نزول است و این کشور دارد بازارهای خود را از دست می دهد، صنایع آمریکا که تا پیش از آن، تنها کالاهای نظامی تولید می کردند، قصد تولید کالاهای تجاری دارند. باید این فضا را در نظر گرفت. گزارش لینکلن می گوید وقتی قیمت نفت بالا رود، کشورهای اروپایی که تا پیش از آن، دو دلار برای هر بشکه نفت می دادند، حالا باید ۱۰ دلار پرداخت کنند. این دلارها به جیب کشورهای خلیج فارس و عضو اوپک می رود و بعد ما می توانیم کاری کنیم که این دلارها به اقتصاد آمریکا بازگردد و برای کالاها و خدمات آمریکایی تقاضا ایجاد و نسبت به رقبای خود تفوق تجاری پیدا کنیم. کمیته لینکلن، چند هدف را با هم دنبال و با جامعیت به مسئله نگاه می کرد، ضمن این که تولیدکننده آمریکایی نیز می توانست در قیمت بالا با تولیدکنندگان خلیج فارس رقابت کند.

■ **رشد نفت سدی در برابر قدرت گرفتن دشمنان آمریکا**

اما گزارش دیگری در سال ۱۹۷۰ در وزارت خارجه آمریکا تهیه شد که در آن افزایش قیمت نفت از منظر سیاست بین المللی آمریکا و از منظری کاملا متفاوت توصیه می شود. دیدگاه این گزارش نشان می دهد: کشورهای نفت خیز، برای ما خیلی مهم اند. این ها بیخ گوش شوروی هستند و سوسیالیسم و کمونیسم برای کشورهای فقیر جذاب است. از این رو، هر آن ممکن است کودتایی کمونیستی در این کشورها اتفاق افتد و ما آن ها را از دست بدهیم. ما باید سطحی از رفاه را در این کشورها ایجاد کنیم که آن ها به این راحتی طعمه کمونیسم نشوند. آن ها می گویند ما برای این که چنین کاری کنیم باید درآمد نفتی آن ها را افزایش دهیم تا حکومت های آن ها بتوانند وضع مردم خود را بهتر کنند و از آن خطر رهایی یابند.

■ **پروژه بازگرداندن پول آمریکا به جیب آمریکاییان**

اما در همین کنفرانس وزیر خزانه داری آمریکا می گوید حالا که قیمت نفت بالا رفته است، کشورهای عضو اوپک چند برابر پول گیرشان می آید، از آن جا که این کشورها ظرفیت جذب این پول را ندارند و دارای اقتصادهای ضعیفی هستند، این دلارها که در جیب آن ها می رود شریان اقتصاد جهانی است و ما باید آن را به گردش درآوریم. در عمل هم چنین اتفاقی رخ داد. کتابی به نام خاطرات یک تبهکار اقتصادی با دو ترجمه در ایران وجود دارد که نویسنده آن می گوید: من در همان دوره، ماموریتم این بود که به کشورهای نفتی نظیر عربستان بروم و پروژه تعریف کنم و آن ها را سوق دهم به این که این پروژه ها را به پیمانکاران آمریکایی بدهند تا دلارهایی که از طرف آمریکایی ها وارد جیب این ها می شود مجدد به جیب خود آمریکایی ها بازگردد. با این کار هم دلار را یک مقدار جمع و به اقتصاد آمریکا برمی گرداندیم و هم تقاضا برای کالاها و خدمات آمریکایی ایجاد می کردیم.

■ **کشورهای نفتی دلارها را از آمریکا کالا و اسلحه خریدند**

همین وزیر خزانه داری آمریکا، سال بعد آن در گزارشی که برای تقدیم بودجه سال ۱۹۷۵ به مجلس می دهد، ابراز خشنودی می کند و دلار به دلار نشانی می دهد که ما در بازگرداندن دلارها به آمریکا تا چه مقدار موفق بودیم. وی می گوید: کشورهای اوپک نسبت به پیش از گرانی قیمت نفت، چند میلیون دلار درآمد بیشتری کسب کردند که از این مقدار چند میلیون دلار را از ما کالا و خدمات خریدند، چند میلیون دلار را با پیمانکاران ما قرارداد بستند، چند میلیون دلار را از ما اسلحه خریدند و چند میلیون دلار را سرمایه گذاری و نگرانی ما را به طور کامل برطرف کردند. این مجموعه اتفاقاتی است که رخ می دهد.

■ **شاه نفوذی آمریکا در اوپک**

دو سه سال قبل، کتابی منتشر شد به نام پادشاهان نفت که به فارسی هم ترجمه شده است. این کتاب، بر اساس جدیدترین اسناد منتشر شده است. نویسنده این کتاب اسناد را بررسی کرده و بر اساس آن اسناد، می نویسد: نیکسون به شاه ایران گفته بود که برو درباره این که قیمت نفت باید بالا رود، هر چه دلت می خواهد بگو، ولی از من نشنیده بگیر. چنان که توضیح دادم کاملا روشن است که بعد از افزایش یافتن قیمت ها آمریکایی ها هیچ تلاشی برای برگرداندن قیمت ها به قبل از آن گرانی ها نمی کنند و به طور کلی حداقل به دلیل بالا بودن هزینه تولید نفت در آمریکا سیاست های انرژی آمریکا از قیمت های خیلی پایین نفت استقبال نمی کند. شاه در سال ۱۹۶۰ که اوپک تشکیل شد، علاقه ای به حضور در آن نداشت و در آن دوران حتی خیلی ها می گفتند که آمریکایی ها شاه را تشویق کردند تا به عضویت اوپک درآید و نقش یک نفوذی را در آن مجموعه ایفا کند. در ۱۰ سال نخست تشکیل اوپک نیز شاه هیچ حرفی از بالا بردن قیمت نفت نزد.

جدول متوسط [شماره ۷۰۹۸]

طراح جدول: امید موسوی

افقی: ۱- ماشین کشاورزی - زمام - تابلوی بزرگ تبلیغاتی ۲- جَو - نوآوری - شهری در خراسان جنوبی ۳- واحد شمارش چارپایان - وسنی - گوناگونی - پدر رستم ۴- بحر - بیماری قند خون - ویتامین جدولی - سدی بر روی رود نیل - ستون بدن ۵- از سوزنی برگان - جاده قطار - خانم - دیدنی ارتش - بخشی از پا ۶- نظر - درون - جام جمشید - نمونه خروار ۷- خزنده گزنده - پرنده آش سردکن - از دین برگشته - جوانمرد - بشقاب بزرگ ۸- پروردگار - رود اروپا - دربست کارخانه - قنات - تکیه برپشتی ۹- پارچه دریایی - سپاس گزار - درخت انگور - نیلگون ۱۰- همایش - سردار رومی - نام قدیم مشهد ۱۱- گوهر - فرار - بالابر

عمودی: ۱- احداث - تشریفات ۲- برهنه - آبگیر - تلخ ۳- فرمان - حافظه - چشم انداز خارجی ۴- بی خریدار - مطلع ۵- شرح و بیان - مهتر ۶- پرگویی - باور قلبی - شهر رازی ۷- از بت های جاهلیت - جان ۸- ماه خارج - مخزن بنزین ۹- کوزه - جغد - موت ۱۰- شانه - ویتامین انعقاد خون - گیرنده امواج ۱۱- از ترکیبات آلی هشت کربنه - تنها - عدد ماه ۱۲- قوت لایموت - خوشحالی - میوه گرمسیری ۱۳- جایز - چین خوردگی پارچه ۱۴- شحنه - اهلی ۱۵- دست عرب - مجبور - چاشنی دوسویه ۱۶- مرتعش - الهه شکار ۱۷- امر به ماندن - لسان ۱۸- چاه جهنمی - نمو - خشک ۱۹- علامت مفعولی - دیگ بزرگ مسی - آب روستایی ۲۰- مروارید دهان - جانوری شبیه سوسمار که معروف است در آتش نمی سوزد

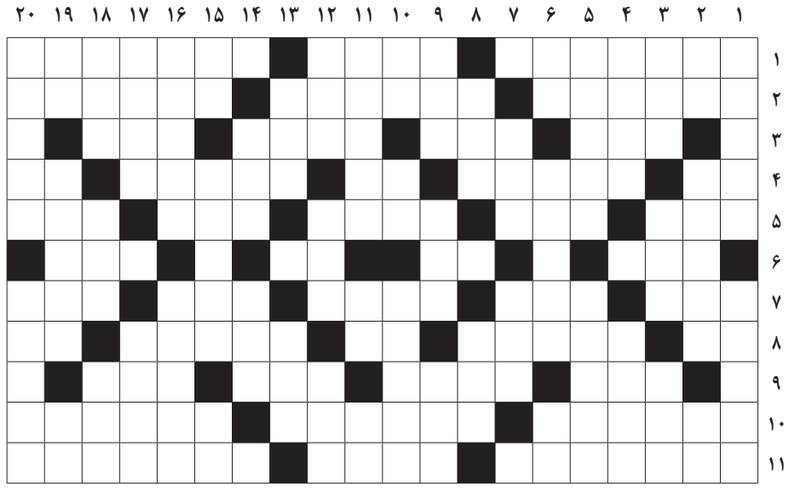

حل جدول شماره ۷۰۹۷

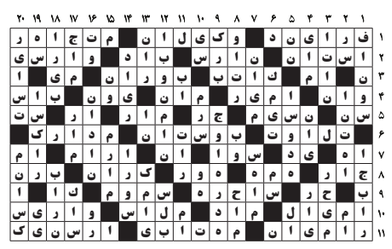

جدول سخت [شماره ۳۰۹]

طراح جدول: بیژن گورانی

افقی: ۱- از جواهرات سلطنتی ایران مربوط به عصر قاجار - ذخیره - نوعی کلاه پوستی ۲- بزرگ ترین عصب بدن - بازیگر کهنه کار سینما که با فیلم سکوت بره ها شهرت جهانی یافت ۳- دگرگونی - صبح - از اجزای درخت - گونه ۴ - ضرباهنگ - متداول، مرسوم - کلفت و ضخیم - خمیده ۵- جمله قرآنی - شعر حماسی - گذرگاه - نوعی نان تنوری ۶ - نیکو - نوعی پارچه ضخیم و خشن - عملی شدن - شهری در خراسان رضوی - دومین دور قمی ۷- قرض - چرخ خریسی - پرهیزگار - بدون استحکام ۸- تسخیر شده - پدید آمدن - دریاها - خطوطی که وضوح تصویر فیلم ویدئویی را از بین می برد ۹- خوش خوان - تابناک - خاندان رسول اکرم (ص) - پیشوا ۱۰- شاعر و عارف ایرانی قرن هفتم و صاحب آثار عشاق نامه و لمعات - شیشه ایمنی ۱۱- این هنر در دوره قاجار وارد ایران شد - تکاپوی بسیار و بی حاصل - معالجه با آفتاب.

عمودی: ۱- پرش - کتاب کلیله و دمنه را به زبان عربی ترجمه کرد ۲- از محلات قدیمی شمال تهران - نوعی عفونت ویروسی دستگاه تنفس ۳- از نام های دوزخ - پایتخت سلسله سامانیان ۴- ضعف و سستی - از ساخته های سینمایی مجید مجیدی - بسیار خوب ۵- حرف دهن کجی - پایتخت مالدیو - ناسیونال ۶- رودست خوردن - مقید ۷- شیرینی سوغات تبریز - حرف اول و آخر را در اداره می زند ۸- سرب خشک - قرقاول ۹- سبک ادبی صائب تبریزی - دارای نوک بسیار باریک - شمردن ۱۰- از عالی ترین نمونه های معماری اسلامی هند - آهار زده ۱۱- نهر - از فیلم های پرمخاطب سینمای دفاع مقدس ساخته زنده یاد ساموئل خاچیکیان ۱۲- از دامنش مرد به معراج می رود - پیشی گرفتن - واحد شمارش چاه ۱۳- واحد اندازه گیری شدت زمین لرزه - اولین قاتل تاریخ ۱۴- بسیار بخشنده - سبز مایل به خاکستری ۱۵- سرانجام و عاقبت - واحد قدیمی اندازه گیری وزن ۱۶- پخمه - اول - نوعی بالاپوش ۱۷- صدمه - عرصه سیمرغ جولانگاه اونیست - شهری در استان کرمان ۱۸- قراقروت - مدفن امام هادی (ع) ۱۹- روشن و تابناک - نرم افزاری برای برقراری تماس تلفنی اینترنتی ۲۰- سخنان پوچ و بی معنی - از انجیل های معتبر.

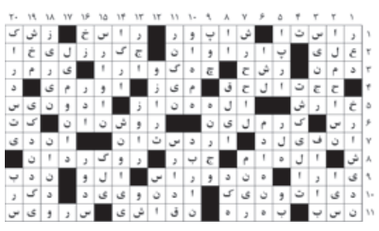
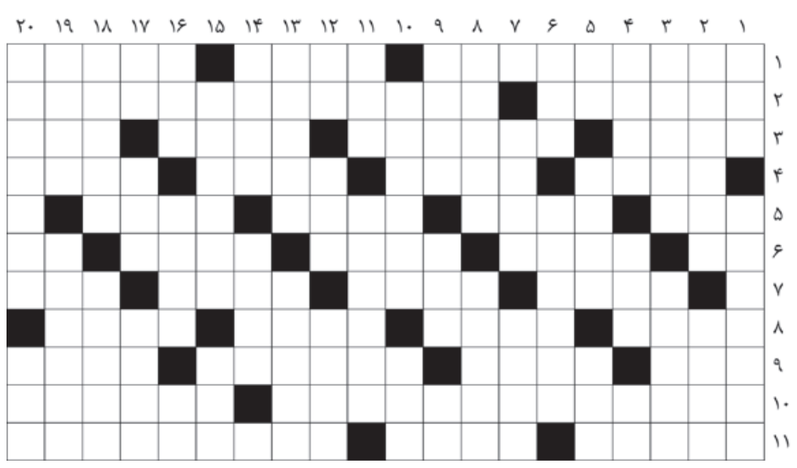
حل جدول شماره ۳۰۸